

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:
Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden
mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejeman velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserts) vsprejema upravnništvo in ekspedicija v
„Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon - številka 74.

Štev. 214.

V Ljubljani, v torek 19. septembra 1899.

Letnik XXVII

Spravne konference.

Povabilo dr. pl. Fuchsa k razgovoru o spravi je dalo povod živahnim razpravam po avstrijskih listih. In to je naravno, ker od spravnih konferenc je odvisen razvoj notranje krize. Ako pa smemo iz izjav radikalnih nemških strank sklepati na izid spravnih konferenc, ne moremo pričakovati ugodnega vspeha. »Non possumus«, tako odgovarjajo nemški pokrajinski listi, ki narekujejo javno mnenje mej Nemci na Češkem. »Leit. Ztg.«, glasilo poslanca Funkeja, imenuje spravi poskus naravnost komedijo ter naglašja, da se Nemci sploh ne udeležijo nobenih spravnih razgovorov, dokler so v veljavi jezikovne naredbe in vodi vladne posle Thunovo ministerstvo. Nekateri radikalni listi celo zahtevajo, da mora katoliška ljudska stranka preje izstopiti iz večine, preden more posredovati mej Nemci in Čehi.

Ker pa se pravna akcija tiče v prvi vrsti čeških jezikovnih naredeb, zato so se minolo soboto v Pragi sešli češki državni in deželni poslanci, da se posvetujejo o postopanju pri spravnih konferencah. Bilo je navzočih 83 poslancev. Deset poslancev je predložilo pisan nasvet, da se naj češki poslanci ne udeležijo spravnih konferenc, ker preporna vprašanja mej Čehi in Nemci ne spadajo pred kompetenco državnega zbora, ampak deželnega zbora. Ta predlog sta zagovarjala samo dva poslanci, a poročevalec dr. Herold je v daljšem govoru pobijal ta nasvet, ki ga je ogromna večina z vsemi proti desetim glasovom tudi odklonila.

Češki zastopniki so torej iznova pokazali svojo spravljalivost in se izrekli za udeležbo pri novih spravnih pogajanjih. Označili pa so tudi svoje stališče v obširni, jasni resoluciji. V prvi vrsti naglašajo svoj državnopravni, narodni in politični

program, obžalujejo sedanje žalostne razmere v državi ter izjavljajo, da so vedno pripravljeni, sporazumeti se z Nemci, ako se more ta potrebna sprava doseči s primernimi sredstvi. Taka sredstva pa so: Parlamentarna vlada, ki se boče opirala na avtonomistiško večino, in popolna ravnopravnost vseh narodov. Odločno pa odklanjajo vse poskuse, ki bi omejili narodne in politične pravice češkega naroda ali celo proglasili nemški državni jezik.

Nadalje izjavljajo češki zastopniki, da je sedanja večina s svojim v adresnem načrtu izraženim programom trdna obramba posameznim narodom in ona organizacija strank, ki more pospeševati pravični razvoj javnih razmer, ako desnica z odločno voljo uveljavi ta program. Konečno izjavljajo, da bodo uravnavali svoje nadaljno postopanje po danih razmerah.

Ti sklepi čeških zastopnikov svedočijo, da se nikakor ne protivijo spravi, da žele mir in red v državi in parlamentu, da pa nikdar ne bodo prostovoljno priznali nemškega državnega jezika. In v tem smislu pišejo vsi češki listi ter podpirajo ljudske zastopnike.

Stališče slovensko-hrvatskih poslancev je znano. Vstrajali bodo, o tem smo prepričani, pri sedanjih večini, ker edino od te morejo pričakovati pomoči in zaslombe v boju za obstanek in boljšo bodočnost. Toda upamo tudi, da bodo naši poslanci, kakor doslej, tudi v prihodnje ob vsaki priliki opozarjali svoje zaveznike in vladu na neznosne razmere na slovanskem jugu, in da njihovi glasovi najdejo pravi odmev.

Prihodnje dni se torej odloči, položaj se pojasi. Opozicija bode morala pokazati svojo barvo, ali hoče spravo in mir ali nadaljevati nesrečni boj. Ako odkloni vsako premirje, potem je ona odgovorna za vse posledice.

Zaupni shod dne 14. septembra v Mariboru.

(Izv. poročilo.)

Lepi vsopred, katerega so sklicatelji č. gosp. Martin Matek, č. g. I. M. Kržišnik in č. g. Fr. Sal. Gomilšek določili za imenovani dan, privabil je lepo število narodnih zastopnikov iz vseh krajev spodnje štajerskih, kakor tudi posamezne odposlance Koroške in Kranjske. Točno ob deseti uri videli smo dvorano »Hotel Stadt Wien« napolnjeno z najodličnejim občinstvom, od katerih naj omenjam drž. poslanca g. dr. Gregoreca in Žičkarja, kakor tudi z navadnimi kmetjskimi posestniki.

Čast. gospod Martin Matek otvori zborovanje ter pozdravi došle imenom sklicateljev. Koncem predlaga isti, da naj se voli predsednikom zborovanja g. dr. Gregorec. Slednji zahvali se za to častno mesto in svetuje, da naj se izvoli predsednikom njegov predgovornik g. Martin Matek. Po tej kratki debati izvoli se še podpredsednikom g. dr. Jankovič, zapisovalcem pa častiti gospod Tomažič.

Predsednik na to pozove prvega poročevalca g. Fr. Šegula, da poroča o Raiffeisnovih posojilnicah. V lepem in jedrnatem govoru pojasni nam govornik, kako so nastale Raiffeisnove posojilnice in kakšen namen je istih. Koncem omenja, da je štajerski deželni odbor naklonjen istim in da jih zdatno podpira. Vsaka posojilnica dobi 200 do 300 gld. za ustanovne stroške, nato pa še posojilo 2000—3000 proti 3%. Govornik predlaga tedaj, da naj se sestavi odbor dvanajsterih, kateri naj se obrne do deželnega odbora vprašaje ga, ali je pripravljen podpirati tudi slovenske Raiffeisence, založiti slovensko navodilo za ustanavljanje in postaviti slovenskega revizorja. Po končanem poročilu otvori predsednik razgovor v stavljenem

LISTEK.

Glasilo stranke „intelligence“.

V svoji »oceni« o »Katoliškem Obzorniku« pravi »Narod«, da članka »Leposlovni paberki« ni treba kritikovati, češ, »saj so vsi paberki nabrani po tujih, po svojem cvetju in po gnoju že dovolj znanih vrtovih«.

Ker vsi gospodje od »intelligence« nimajo dovolj poguma, da bi prebrali »Katol. Obzornik« v celoti, hočemo jim tukaj ponatisniti jeden paberk iz omenjenega članka, ki kaže vrednost glasila intelligence. »Kat. Obz.« piše:

»Jaz nabiram paberke. Zato pa smem povedati vse vprek. Da, s časopisjem se izprija mladina, s časopisjem se vzgaja breznažornost, in tej breznažornosti se postavlja nazadnje krona na glavo s trditvijo: »Mi smo intelligence!«

Nekaj zgledov. Pri »Narodu« je urednik Malovrh. Ta mož je včasih svojo fantazijo rabil za to, da je delal pesmi z rimami, sedaj jo rabi za to, da piše novice o »klerikalcih« v »Narodu«. O divne harmonistike! »Narod« očita »klerikalcem« nenravnost in zavija pri tem svoje oči, kot

bi imel v svojem srcu same lilije, in vendar Malovrh poje:

»Mnogo deklet bodem ljubil:
Vsak me objem bo spominjal,
Koliko s tabo sem zgubil.«

O politični morali in častni besedi govori isti list, ki javno nenravnost proglašuje kot javno potrebo!

»Narod« piše o jezuitih tatovih, o insolventnih konsumnih društvih, o bankerotnih klerikalnih posojilnicah, o duhovskih goljufih itd., Malovrh pa poje sam o sebi in o svojem razmerju do sedme božje zapovedi:

Pri odhodu sem od svoje
Drage dobil prstan zlat;
Jaz pa dal sem jej verigo,
Da jej lepša beli vrat.

Komaj ljubav je minula,
Prstan vže je bil prodan;
Pri zlatarju ranjšev novih
Dvadeset sem dobil zanj.

Nje iz zlata bil je prstan,
Moja pa veriga ne,
Stala namreč nova dvajset
Celih krajcarjev me je.

Malovrh ni simbolist, kot se vidi iz te pesmi. Židovsko-liberalni duh Heinejev veje iz nje kakor

iz marsikaterega članka »Slov. Naroda«. Mnogo deklet ljubiti in vsako tako goljufati za 19 gld. 80 kr., to je — praktično. Če si pa slovenska »intelligence« vzame tega pesnika za urednika lista, ki piše o nenravnosti, ki rodoljubni duhovščini očita nepoštenost in ki hoče celo katoliškega škofa učiti, kaj je pravno in kaj ne, je to — harmonistika.

Da zalaga »intelligence« s politično modrostjo in s kulturnim napredkom bombastično-romantični novelist dr. Tavčar, je pa znamenje, da je ta »intelligence« že prepojena z breznažorno harmonistiko.

Mene vedno speče, če vidim, kako se pošten mož jezi, če ga »Narod« napade in oblati. Boli me zato, ker si mož brez potrebe škoduje na zdravju. Naj bere, kaj peva Malovrh na strani 6. svojih pesmic o svojem literarnem delovanju:

In ako včasih sem frivolen,
Če zbadam svete vam stvari,
Nikar mi v zlo ne štejte tega,
Srce mi peti tak veli.

Tu ga imate! Srce mu peti tak veli! Čemu odgovarjati, čemu popravljati, čemu iskati pravice? Srce mu peti tak veli! To je politična harmonistika. Tako »Kat. Obzornik«.

predlogu. V ta razgovor so posegli gospodje Korošec, dr. Gregorec, dr. Jurtela, Matek, Sajovic in J. M. Kržišnik. Vsi govorniki so bili proti predlogu, da bi se sprejemala od nam Slovencem sovražnega deželnega odbora podpora. Slednji pa je stavil sledeči predlog, kateri se je sprejel samo z enim protiglasom: Izvoli naj se odbor petih mož, ki poskrbi, da se prav v kratkem sestavi razlaga in pravila Raiffeisnovih posojilnic in navodilo, kako se ustanovijo iste. On naj tudi skrbi, da se osnujejo Raiffeisnovke, kjer je potrebno ali koristno.

Nato se preide k drugi točki dnevnega reda, k poročilu o kmetijskih zadrugah in njih zvezi. Poročevalec gosp. I. Kač podal nam je sliko vseh mogočih kmetijskih zadrug, katere nam je naloga še ustanoviti in katere bodejo najlepše uspevale, kar je dokazal z statističnimi podatki. Po njegovi točki se je razvila živahna debata, v katero posežejo gospodje Kržišnik, Korošec, Podgorc in še drugi ter se konečno sklene in soglasno sprejme naslednja resolucija:

Shod zaupnih mož, zbranih dne 14. septembra 1899. v Mariboru želi, da se ustanovi zveza kmetijskih zadrug spodnještajerskih ter stopi v dotiko z »Gospodarsko zvezo« v Ljubljani. Pa zveza naj si omisli s pomočjo »Gospodarske zveze« v Ljubljani svojo poslovno pisarno v Mariboru, ki pa bo imela za štajersko proster roke v delovanju.

Nato predsednik prekine zborovanje za jedno uro, ker je bila ura že polu dveh. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. septembra.

Spravna konferenca. Zadnji sklep mladonemških državnih in deželnih poslancev bode nemškimi opozicijskim krogi zelo ugoden, ker sedaj imajo v rokah dovolj »tehtnih« razlogov, ki jih bodo ovirali pri udeležbi na mirovni konferenci. Čehi nočejo ničesar čuti o odpravi jezikovnih naredeb, dokler ni v veljavi vsestransko pravičen jezikovni zakon, in zahtevajo desniško ministerstvo ter razširjenje deželne avtonomije. Tega pa Nemci nikdar ne bodo dovolili in zato se posvetovanja pri dr. Fuchsu tudi ne udeležijo. Tega jim pač ni treba z nova naglašati, saj o tem čivkajo že vrabci na strehi. Nemški kričači bi morda še le tedaj odnehali, ko bi Avstrija postala res pruska provincija, v kateri bi bili povsem brezpravni vsi katoličani in Slovani. Dokler se pa to ne zgodi, se s temi elementi ne more spregovoriti pametna beseda in tega tudi nihče ne poskuša, ker bodo imeli odločilno besedo pri sestanku konference le nemški veleposestniki in krščanski socijanci. Za mnenje divjakov nihče ne bo vprašal, ker je to povsem nepotrebno.

Posl. dr. Lecher o spravi akcij. Po svojih večurnih, »stvarnih« govorih v poslanski zbornici dobro znani poslanec dr. Lecher je po-

ročal v nedeljo popoldne svojim volilcem o političnem položaju in o avstro-ogerski nagodbi. Ker so njegovi nazori glede te poslednje točke iz njegovih dolgotrajnih govorov že zadostno znani, hočemo omeniti tu le oni del njegovega najnovejšega govora, v katerem se je pečal s povabilom zborničnega predsednika dr. Fuchsa k spravi konferenci. Posl. dr. Lecher je proti udeležbi nemških poslancev. To je za sedaj, ko njegova stranka še ni sklepala o tem vprašanju, samo njegov osebni nazor. Potem je pa prešel govornik k utemeljevanju svojega stališča. Posl. dr. Lecher dolži dr. Fuchsa, da ni ničesar storil v varstvo pravic parlamenta, marveč je s sestavo zloglasnega poslovnega reda vse pripomogel, da je vlada odstranila parlament in pričela z vlado § 14. Sedaj, nadaljuje govornik, ko je izvedla vlada potom paragrafa 14. vse, česar ji ni dovolil državni zbor, pride predsednik dr. Fuchs in govori o potrebah parlamenta. Parlament, ki se po volji ministerstva lahko pošlje domov in zopet napravi sposobnega za delo, je samo zato, da vzdržuje laž o navideznem konstitucionalizmu. Prosta konferenca, kakoršno želi zbornični predsednik, bi bil pravi simbol avstrijskega parlamenta: konferenca bo zborovanje, pri katerem se sicer sme govoriti, a nič sklepati. Ako šolske počitnice le predolgo trajajo, prično otroci igrati šolo. Nas Nemce iščejo, tako se glasi v desniških krogih. Najdejo nas lahko vedno, a le na parlamentarnih tleh. Tja priti je dolžnost vsakega nemškega poslanca. Mi poznamo le jedno konferenco in ta je parlamentarno zasedanje. — To so glavne misli govora slovitega govornika, ki je žel med svojimi burno pohvalo in prejel z nemškim trakom okrašen hrastov venec. Žal, da je Lecherju dobro znano, kako nemerodajni so njegovi nazori tudi za nemške stranke.

Razprave pred francoskim sodiščem so se včeraj pričele in bodo trajale vsakako več dnij. Francosko državno sodišče ni nič družega nego senat, jednak naši gospodski zbornici, ki je sklican, da sodi nad sovražniki republike ter jih obsodi ali oprosti. Glavni prokurator je sprva tožil 44 takih »sovražnikov« domovine; tekom nadaljnjih preiskav se je pa število zatožencev precej skrčilo. Glavnim voditeljem zarote, mej temi so posebno Dérroulede, Habert, Buffet, Guérin, Dubuc in dr., očita državni zastopnik 1. zaroto, ki naj bi imela namen, strmoglaviti ali vsaj znatno spremeniti sedanjo vlado ter nahujskati Francoze proti sedanjemu državnemu redu; 2. napad na vlado in njene organe v dosego istega smotra, kakor zgoraj, ki se je pa izjalovil; 3. vstaja z oboroženo družbo in poskušen umor. Ta točka se nanaša samo na Guérina in njegove zaprte tovariše, nad katerimi mora svojo sodbo izreči istotako senat, ker so njih konečni cilji v ozki zvezi s prvima dvema točkama. Na podlagi tega poročila je nasvetoval pravosodni minister 4. t. m. predsedniku Loubetu, naj se skliče senat kot državno sodišče. Z razsodbo tega najvišjega francoskega sodišča je pa v ozki zvezi

nadaljni položaj Waldeck-Rousseau-ovega ministerstva, to pa vsled tega, ker je vlada sama pričela in dovršila preiskavo in tudi sama zastopa obtožbo ter jo umevno z vsemi silami podpira. Ako senat oprosti vse zatožene, kar seveda nikakor ni izključeno, ker tehtnih dokazov za protidržavno zaroto nimajo, potem pade brez dvoma sedanja vlada, sicer pa seveda zmaga nad upornimi elementi.

Odgovor transvaljske vlade. Narod transvaljske republike je govoril in se izjavil proti glavni zahtevi angleške vlade. V odgovoru na Chamberlainovo brzozjavko z dne 12. t. m. obžaluje vlada južnoafriške republike, da je prišla Anglija na dan s popolno novimi predlogi, in kaže nato, da so predlogi, s katerimi se Transvalci sedaj ne strinjajo, namreč: volilna pravica po preteku petih let, pomnožitev zastopstev rudniških okrajev in pokroviteljstvo Anglije, samo posledica korakov, ki so izšli od angleškega zastopnika in katerih so se potem Transvalci, nič hudega sluteč, oklenili z mirno vestjo. Transvaljska vlada nikakor ne misli brez potrebe zopet spraviti na dnevni red točke o političnem statusu dežele, marveč želi, da se s pomočjo angleških zastopnikov ublaže napete razmere. Vladi je bilo dobro znano, ob kolike ovire bodo zadeli njeni predlogi v ljudskem zboru, vendar se je drznila predložiti jih zastopu, ker je odkrito želela miru in ker je Chamberlain zagotavljal, da se ti predlogi ne morejo smatrati za odklonitev njegovih predlogov. Vlada je voljna pritrditi nasvetu, da se znova skliče predlagana skupna komisija, ne more pa uvideti, čemu nasprotuje določbi, da se prizna volilna pravica po preteku sedmih let. Na vsak način vlada neko nesporazumje, ako Angleži sodijo, da bo transvaljska vlada brezpogojno predložila zboru predloge glede volilne pravice po preteku petih let in dovolitve četrtine zastopstva rudniških okrajev. Glede rabe obeh jezikov v zboru vlada zato ni predložila nikakega nasveta, ker se ji zdi to nepotrebno in ker tega sploh ne odobrava. Vlada iskreno želi, da razsodi to razporno vprašanje posebno razsodišče, ker ve, da se bodo znova potrdile določbe pogodbe iz leta 1884, katerim nihče ne ugovarja. Odgovor se končuje z nado, da Angleži ne bodo stavili nobenih novih pogojev, marveč vstrajali pri svojih prvotnih pravičnih zahtevah. — Transvalci toraj ne odnehajo. Odgovor smatrajo Angleži za napoved vojske in bodo sedaj izvajali posledice, ali, kakor je trdil Chamberlain v dotični zadnji brzozjavki, opazovali bodo položaj z novega stališča. O konečnem koraku bo sklepal angleški parlament, ki se snide v malo dneh. Chamberlain je že došel iz Birminghama v London in jel delati potrebne priprave. Mirne rešitve transvaljsko-angleške krize sedaj nihče več ne pričakuje.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. septembra.

(Stoletnico Blaža Potočnika) je v nedeljo praznovala »Čitalnica« v Št. Vidu nad Ljubljano skupno

Na to odgovarja »Narod« kratko s tem, da menuje pisatelja »klerikalno ščene« in »sorodnika ranjkega Terzita«. — Kako inteligentno! Poznavalci Malovrhovi pa pravijo, da ga je ta članek dobro označil.

Aškerc v »Katol. Obzorniku«.

»Narod« je zato tako hud na »Katol. Obz.«, ker je tudi o Aškercu napisal popolno resnico. Gotovo ustrezemo svojim čitateljem, če jim tu vsaj nekaj vrstic iz članka »Leposlovni paberki« ponatisnemo. »K. Obz.« je prinesel vsebino dveh Aškerčevih političnih pesmi, katerih jedna se peča z ljubljanskim županom, druga pa z npravnimi nazori liberalnih velmož. »Kat. Obz.« piše na str. 261. sledeče:

»Kake so Aškerčeve »puščice« in »pointe«, naj tu pokažejo zgledi, ki jih zajemam iz njegovega cikla »Pavliha na jutrovem«. Aškerc res ni več epik, ampak le še satirik, ki svoje sultane in hadžije rabi le za to, da nad njimi izreka kot »Pavliha« svojo sodbo. Ta »Pavliha« je sicer ubore malo šaljiv, pa včasih kaj precej dobrega pové. Neki paša na primer v Aškerčevi satiri, ki le Turke podpira, druge pa zatira, in od sultana dobiva zato redove, se je že pristudil ljudstvu.

Slavnostna seja se skliče v mestni dvorani. Pavliha misli, da se bo v slavnostni seji »skoval protest« proti paši, pa se vara:

... In že sem stal tam,
V dvorani sem stal magistratni;
Ves občinski svet že svečano je zbran...
Župan ga sam baš nagovarja:

... Mi sešli smo danes se samo zato
Na sejo, tovariši dragi,
Da častni občan imenuje se nov,
Nov častni ud občine naše.

In kdo bi bil vreden najvišje časti,
Ki mi podeliti jo smemo?
Z obrazov vam čitam njegovo ime...
Gospoda, vi vsi ga poznate!
Predlagam: Naš novi je častni občan —
Naš kajmakam, Abdalah-paša!
Naš ljubi, mogočni, zaslužni gospod...
Ohrani ga mnogo let Allah!»

»Ohrani ga Allah!« — odmev zagrmí
Iz grl starešin sužnjevaških —
»S predlogom pametnim se strinjamo vsi!«
Tu, tam kdo vmes rahlo zakašlja...

Prav po navodilu, katero je Aškerc sam izdal za umevanje njegovih pesmi, sem premišljeval, kdo je »kajmakam Abdalah-paša, naš ljubi, mogočni, zaslužni gospod« in pa kdo je goljufana

»Sužnja vas«. In prišel sem do sklepa, da si Aškerc ni mogel pri tej pesmi izbrati za »tarčo« nikogar drugega, nego tisti liberalni občinski zastop, ki je za častnega občana, v žalost vsemu slovenskemu svetu, izbral — na orientalskem svetu proslulega, domači rod izdávšega barona. Abdalah-paša je bil tudi slovenski pesnik svoje dni!

Bravo, Aškerc, to je satira! — Mi bi bili z Aškercem najboljši prijatelji, če bi bile vse njegove satire take. Aškerc se prav rad norčuje iz novodobnega militarizma, precej dobro je ožigosel potovanje nemškega cesarja v sveto deželo in njegovo prijateljstvo s sultanom in obstrukcijo v avstrijskem parlamentu. Tudi novodobne slovenske liberalce in brezverce sploh, ki, skrivajoč se za »Slovenskim Narodom« in magistratom, delujejo za nenravno hišo v Ljubljani, je dobro udaril, ko je položil moslimu-Turku — na jezik besede:

»Razlika je — o, ne tajim! —
Med muselmani in kristjani,
Razlika je med šegami,
Razlika je v ljubezni vaši,
Razlika je v ljubezni naši...
Razlika je, a veš ti — kaka?
Mi res po več imamo žen,

z raznimi slovenskimi društvi. Dež, ki je lil ves dan, uplival je na slavnost, da se ni razvila v tolikem obsegu, kakor bi se ob lepem vremenu. Spomin Blaža Potočnika pa se je kljub temu do-
stojno proslavil! Cerkveni del slavnosti bil je nad vse veličasten. V dolgem sprevodu došla so v cerkev, ki je bila napolnjena s pobožnim ljudstvom, z zastavami: pevsko društvo »Ljubljana«, »Čitalnica« iz Šiške, »Slov. kršč. soc. zveza«, »Društvo rok. pomočnikov« v Ljubljani, »Slov. zidarsko in tesarsko društvo«, »Čitalnica« in »Rokod. društvo« iz Št. Vidu ter domači ognjegasci. Deputacija ljubljanskih »Sokolov« se je cerkvene slavnosti izognila. Želeli bi, da se gospodje, kadar prihajajo med naše ljudstvo na slavnosti, pokore vsemu sporedu, ali naj pa ostanejo doma! Cerkveni govor je govoril prof. dr. Andrej Karlin. Slikal je Blaža Potočnika kot domoljuba čistega značaja, ki se je vedno zvesto oklepal gesla: »Vse za vero, dom, cesarja!« Nad 40 let je župnikoval v Št. Vidu, skrbel za lepoto hiše božje. Bil je, kar pravi napis na njegovem spomeniku: »Bil je cerkvi zvest, koristen sin, blag prijatelj, skrbni duš pastir!« In to je bil Blaž Potočnik v hudih časih jozefinizma! Z velikim navdušenjem je Slo-
vencem budil ljubezen do sv. očeta, budil jih k narodni zavesti z ljubkimi svojimi pesmimi. Slavi-
viti takega moža, dolžnost je naša, vsaj — kakor pravi škof Slomšek — »kdor svojih slavnih mož ne časti, ni vreden biti njihov naslednik!« In so se-
bno v sedanjih hudih časih, ki so deloma še hu-
jši, nego časi pretekli, morajo nam biti možje, kakor je bil Blaž Potočnik sijajni vzgledi. Tudi danes je mnogo ljudi, ki se ne drže verskega življenja, ki cerkev nočejo spoznati za svojo mater in ki hočejo samo »svobodomiselnost« živeti. Komur pa »cerkev mati ni, ta tudi Boga za svojega očeta ne more imeti!« Ozrimo se okoli sebe in vidimo, »kako brat brata goni«, ker nedostaje ljubezni do bližnjega, ker nedostaje spoznanja ti-
stih resnic, katere mu cerkev oznanjuje. »Kdor hoče živeti in srečo imeti, naj dela veselo pa moli naj vmes!« To testament Blaža Potočnika Slo-
vencem — »ker prazno je delo brez žegna z nebes«. Obljubimo, da bomo poslušali nauk Blaža Po-
točnika. Po teh načelih postane naš narod srečen časno in večno! — Slovesno sv. mašo je na to daroval vikar P. Hugolin Sattner ob številni asistenci in ob krasnem petju šentvidskega zbora. Po končani službi božji vršila se je spominska slavnost pred kapelico na pokopališču, v kateri počivajo zemeljski ostanki Potočnikov. »Ljubljana« je ganljivo zapela nad zvezdami, šentvidske do-
morodkinje so pod vodstvom gospe Josipine Belčeve položile na slavljenčev grob venec s trakovi. — Dr. Medved iz Maribora je v spominskem govoru navduševal ljudstvo, naj posnema vrline Potočnika, ki se kakor solnce blesti na obzorju našega spomina. »Hvalimo sloveče može« besede so Slomškove in posnemajmo njih slavne vzgleda. Potočnik je bil vzgled katoliškega duhovnika, ki je, kakor pravi Gospod, sol zemlje, luč sveta. Samo Slomšek se more primerjati s Potočnikom kot cerkvenim pisateljem. Spisal je veliko cer-

Po več žen ljubimo mi često.
A žene, ki jih ljubimo,
Imamo vse pod enoj strehoj,
Imamo vse pod svojo strehoj...
Po več žen ljubite i vi
Tam po Evropi vaši včasi.
A žene, ki jih ljubite,
Vse ne živijo v eni hiši,
Ne bivajo vse v vaši hiši...

Tako v Aškerčevi satiri Turek podučuje moderne liberalce, in vsakdo mora reči, da Turek, ki sam vzdržuje svoje »žene«, je boljši, nego tak — naprednjak.

Bravo, Aškerc! Taka satira sicer ni posebno poetična, pa je vendar prilično jako dobra! Le namesto besede »kristijan« bi bilo treba napisati kako primernejšo.

Pa ubogi Aškerc je s svojimi satirami zadel mnogokrat — žal — mimo tarče. Aškerc hoče na vso moč biti socialni satirik slovenskega naroda. A pri tem mu manjka poglobitve lastnosti: Aškerc našega socialnega vprašanja prav nič ne pozna.

To je vzgled, kako piše »Katol. Obz.« Slo-
venska inteligenca ga naj ne sodi po »Narodu«, ampak ga naj bere takega, kakoršen je res.

kvenih molitvenikov. Slomškova sodba o njem je bila: »On zna najlepše v pravem cerkvenem duhu pisati«. Res, Potočnik je storil več nego je za-
hteval od njega njegov stan, stopil je z vsemi svojimi velikimi zmožnostmi v službo mile slo-
venske domovine. Pesmi je koval in deloma jih tudi sam vglasboval. Ali se dobi mej nami lepša proslava Matere Božje nego je ona od Blaža Po-
točnika zložena in uglasbena: »Veš, o Marija, moje veselje«. Pisal je »Pratiko«, oglašal se v »Čebelici«, »Zg. Danici« in še danes omečiti se mora vsako srce, ko se začuje njegova: »Ko dan se zaznava«. Potočnik bil je vrl narodnjak. Že dolgo Slovenci nismo imeli velike skupne slavnosti. V Blaž Po-
točnikovih časih je bilo to drugače. Precejšnja zasluga Potočnikova je, da se je l. 1869 vršil na Vižmarjih največji slovenski tabor, h kateremu je prihitelo nad 30.000 Slovencev. In sredi te množice gibal se je 70letni Potočnik ter jo nav-
duševal s svojim vzgledom. Potočnik je ustanovitelj »Čitalnice« v Št. Vidu. Slovenci smo mal narod in propadli ne bomo le, ako bomo imeli značajne može. Tak mož je bil Potočnik. 40 let je vstrajal v Št. Vidu in odločno je od-
klonil sprejeti boljše službe. V dobi breznačajnosti, v dobi jozefinizma ostal je značajan. On je ljubil cerkev in ljubil svoj narod. »Kdor ima srce, zna za dom solze, zna za slovenske domovine raj, njo, le njo bo ljubil vekomaj!« Oživljamo se na njegovem jasnem vzgledu. Potočnikovemu spo-
minu: »Slava, slava, slava!« Z pesmijo »Ljubljane« »Blagor mu, ki se spočije« sklenila se je spo-
minska slavnost in društva so z mengiško godbo na čelu odkorakala v »Rokodelski Dom«, kjer se je popoldne vršila »beseda« pri kateri je lepo govoril predsednik čitalnice g. Arhar.

(V pridobninsko komisijo) je bil včeraj izvo-
ljen od pridob. obvezancev prvega razreda And. Gassner iz Tržiča, njegovim namestnikom I. Kosler iz Ljubljane; od obvezancev drugega razreda sta bila izvoljena Jos. Prosenc in V. Rohrmann, namestnikoma dr. Hudnik in I. Mejač.

(Imenovanja pri pošti.) Pravniki Ščitomir Do-
lenc iz Ljubljane je imenovan poštini prakti-
kantom pri ravnateljstvu v Trstu. Poštini asi-
stenti so imenovani podčastniki St. Braun za Št. Peter, I. Rak za Pulj, Al. Lattinger za Trst in I. Velepich za Opatijo. Premesčeni so: Poštini oskrbnik S. Simanč z Zidanega mosta v Gradec, kontrolor I. Jenko iz Trsta v Ljubljano in asistent R. pl. Struppi iz Št. Petra v Trst.

(Nepoboljšljivi) — seveda klerikalci. To pravi »Slov. Narod«. Ta list mora to že vedeti, saj piše v soboto o sebi: »Tudi mi smo... nasprotnike že trdo prijemali, kadar so nam dajali v to po-
voda, ali nikdar nismo ljudem brezvestno časti kradli...« V zvesti si svoje ravnokar označene časnikarske dostojnosti, napadel je »Slov. Narod« takoj v ponedeljek slovensko vinogradniško društvo ter mu očital, da še stolov, ki jih ima to društvo v svoji gostilni pri Bobenčku, ne plača, da pa tudi niti peska ne plača, s katerim je posulo prostor. »Slov. Narod« je kar raz sebe nad toliko nemoralnostjo. Sedaj pa pogledjmo, kako se ujema ta »Narodova« vest z resnico. Glede stolov po-
stavimo semkaj nastopno potrdilo: — Jaz pod-
pisani Bertram Schmelzer, stolarski mojster v Ljubljani, potrjujem, da mi je »Slov. vinogradniško društvo, reg. zadruga z omejeno zavezo v Ljub-
ljani«, katero je od mene kupilo stole in mize za svoje gostilniške prostore pri Bobenčku na Glin-
cah, plačalo svoto 100 gld., še predno sem po-
stavil vse stole in mize k Bobenčku, ostanek pa mi je »Slov. vinogradniško društvo« plačalo takoj, ko sem postavil stole in mize k Bobenčku. To potrjujem s svojim lastnoročnim podpisom. V Ljubljani dne 19. sept. 1899. Bertram Schmelzer l. r. — S tem smo izpodnesli »Slov. Narodu« stol, na katerega se je tako oblastno usedel, in ubožec leži le še v pesku Bobenčkovega dvorišča. Ali tudi ta pesek je plačan, plačan od slovenskega vinogradniškega društva, ki ga je plačalo vže davno, kar potrdi g. Vrhovec vulgo Grum. Ubogi »Narod«! Ni varno sedati na stole, ki se tako lahko izpodnesejo, pa tudi ni varno zidati na pesek. »Narodu« je bil ta pesek Bobenčkovega dvorišča dober, da ga je sipal svojim bralcem v oči, toda »Narodova« blamaža, da ne rečemo več, je sedaj očitna! Poglavje o častikraji, pa ne naši, ampak »Narodovi«, je za jeden dogodek bogatejši!

(Vpisali) so se na tukajšnjo slovensko nižjo gimnazijo letos 303 učenci. Za prvi razred je pri-
javljenih 127 javnih in 1 privatist. Proti lanskemu letu je število vstopivših dijakov poskočilo nad 30. To je kričeč opomin, naj se vendar že enkrat zavod razširi v višjo gimnazijo.

(Za hrvatsko gimnazijo v Pazinu) se je v prvi razred oglasilo 108 učencev, od teh so razen dveh vsi Istrani. Takega števila ni nikdo pričakoval, najmanj pa Italijani, ki so zelo poparjeni in ki love na vse pretege učencev za italijanski gimnazij. Za trdno se govori, da v prvi razred celo take vsprejemajo, ki niti brati in pisati ne znajo. Na tak način bodo Lah težko vzdrževali gimna-
zijo, ki je toliko potrebna v Pazinu kakor peto kolo pri vozu. Skrb rodoljubov naj bo, da slo-
vanskim dijakom preskrbijo vsestranske potrebne podpore, da bode novi zavod res semenišče, iz katerega pridejo mladeniči, ki bodo kedaj branili slovansko pravdo v Istri.

(O potresu) smo nadalje dobili poročila iz Vi-
pave, iz Dobropolj, iz Godoviča, iz Vogelj, iz Sore, Brda, z Dobrne, iz Kamne gorice, iz Komende in s Save.

(Novo šolsko poslopje) so zgradili v Kočevski Reki; kolavdacija se bo vršila 22. t. m.

(V deželno bolnico) v Ljubljani je bilo minuli mesec vsprejetih 583 bolnikov, odpuščenih je bilo 497, premeščenih 28, umrlo jih je 26. Koncem meseca je v bolnici ostalo 339 bolnikov.

(V včerajšnjem članku) »Transvalsko vprašanje« naj se bere začetkom tretje kolone: »in katerega jim je predložila angleška vlada v Bloemfonteinu«.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo so da-
rovali: Gospod Andrej Lavrič, kaplan v Semiču 5 gld. — G. Val. Remšgar, kaplan v Logatcu 5 gld. — Neimenovan 5 gld. — G. J. Drnovšek, župnik v Žabnici 5 gld. — G. Fr. Porenta, župnik v Križih pri Tržiču 5 gld. — G. Jos. Regen, župnik na Vojskem 5 gld. — F. L. 3 gld. — Neimenovan 5 gld. — G. A. Hybašek, kaplan v Zagorju 2 gld. — Evstahij Pridoler z Rudnega 1 gld. 50 kr. Bog plačaj.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 19. septembra. Nemški nacio-
nalcii so s svojo agitacijo dosegli, da se za-
upniki nemške opozicije ne udeležijo posveto-
vanja pri predsedniku Fuchs-u. Grof Thun bo o tem jutri cesarju poročal v Meranu.

Dunaj, 19. septembra. Nemški opozici-
jonalni listi pripisujejo veliko važnost jutra-
šnji avdijenciji grofa Thuna pri cesarju ter poročajo, da Thun cesarju ponudi svojo ostavko, češ da je vse poskusil, da bi omo-
gočil parlamentarno zborovanje, a da so se mu vsi poskusi ponesrečili. — Zadeva glede Thunove demisije sicer še ni tako pereča, kakor pišeje opozicijski listi, vendar je res, da je Thunovo stališče zelo omajano. Vzrok temu ni toliko postopanje posameznih klubov večine, ki so vzlasti poljski in katoliške ljudske stranke klub, začeli de-
lati politiko na svojo roko in je grof Thun mnenja, da nima več zaupanja državnozbornske večine.

Dunaj, 19. septembra. Izredni občni zbor avstro-ogerske banke se je posvetoval danes o podaljšanju privilegija in spremembi statuta. Glavni svet je priporočal spremembo. Njegovi predlogi so bili vsprejeti z vsemi proti 18 glasovom. Opozicija je zahtevala, naj se počaka tako dolgo, dokler vlada ne dobi dovoljenja od drž. zbora.

Levov, 19. septembra. Včeraj je umrl na svojem posestvu bivši gališki deželni mar-
šal, član gospodske zbornice grof Vladimir Dzieduszycki.

Belgrad, 19. septembra. Zaslišavanje priči je bilo včeraj končano. Glavni proku-
rator je dokazoval, da je Knezević povsem dokazal krivdo zatožencev Nikolića, Kovače-
vića in Dimića. Dejanja vseh zatožencev, ka-
kor tudi Pasića kažejo na pričetek upora. Taušanović je avtor revolucionarnih brošur. Protidinastično stremljenje nadsvečenika Gju-
rića je splošno znano. Pavičević in Knezević sta imela zveze s Črnogoro. Sploh ni ovr-

žena zatožba proti nobenemu zatožencu. Konečno zahteva, naj plačajo pravdne stroške vsi zatoženci solidarično.

Monakovo, 19. septembra. Princ regent naznanja, da bo dal na lastne stroške popraviti podrti most.

Pariz, 19. septembra. V palači Luksemburg je včeraj ob 2. uri pop. otvoril predsednik senat kot državno sodišče. Po prebranju otvoritvenega dekreta je zahteval besede član Lamarcelle, a predsednik mu je ni dovolil, vsled česar je jela levica razbijati po pulnih. O njegovi zahtevi se je gla-ovalo po imenih. Glavni prokurator je prebral karakteristično obtožnico proti „zarotnikom“. Galerije so bile natlačeno polne.

Pariz, 19. septembra. Ministerski svet je sklenil pomilostiti Dreyfusa, kar se zgodi v malo dneh. Dreyfus je ugovor umaknil. — Scheurer-Kastner je umrl.

London, 19. septembra. Chamberlainovi časniki poročajo, da vsak hip Angleška Burrom napove vojsko, drugi listi pozivljajo vlado, naj z lepa dožene dogovore o prepornih točkah.

Birmingham, 19. septembra. Chamberlain se je povrnil včeraj v London.

Smrti so:

16. septembra. Marija Lukanič, zasebnica, 58 let, Mestni trg 24. i. filtr. pulm. tubercul.
17. septembra. Vladimir Vidmar, delavca sin, 13 mesecev. Vodmat 114, črevesni katar.
18. septembra. Jožef Jaklič, uradnika sin, 14 mesecev. Vodmat 115, želodčni in črevesni katar. — Jurij Martinelli, bivši solicator, 67 let, Karlovska cesta 7, jetka.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
18.	9. zvečer	732-5	11-6	sl. zah.	jasno.	
19.	7. zjutraj	734-1	7-5	sl. vzjvzh.	megla.	0-0
	2 popol.	733-5	19-5	sl. sever	del. oblac.	

Srednja včerašnja temperatura 13-5°, normale: 14-5°.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 18. septembra 1899.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za jesen	gl.	8-53	do gl.	8-55
» » pomlad	»	8-85	» »	8-87
Rž za jesen	»	6-85	» »	6-86
» » pomlad	»	7-20	» »	7-21
Turšica za sept.-okt.	»	5-46	» »	5-47
» » maj-junij	»	5-38	» »	5-39
Oves za jesen	»	5-40	» »	5-41
» » pomlad	»	5-76	» »	5-77

Izvrstna, naravna hrvaška

priporoča iz svojega kleta

Mirko Broz v Zagrebu

Oddaja jih v sodih od 50, 100, 200, 300 l. itd. po 22, 23, 24, 25, 26 liter iz let 1895, 1896, 1897, 1898. Sode računam posebej ali nazaj jem-ljem franko. Vsa moja vina so analizirana in jamčim za njih naravnost. 726 50-5

Zahvala. 768 1-1

Svojo najiskrenejšo zahvalo izrekame za od vseh strani nam došle dokaze sočutja povodom smrti našega nepozabnega očeta, deda in tasta, gospoda

dr. Julija Wurzbach
pl. Tannenberg

kakor tudi za mnogobrojne darovane vence; iskrena hvala oblastvom in vsem korporacijam, kakor tudi prečastiti duhovščini in predsedstvu odvetniške zbornice, ki so ga spremljali k zadnjemu počitku, in pri-srečna hvala gospodom, ki so počastili pokojnika pri pogrebni slovesnosti z gniljivim petjem.

V Ljubljani, dné 17. septembra 1899.

Žalujoči ostali.

Lak za sobina tla, dá lesk in bojo v se kaj hitro suši. Za samouporabo v zalogi pri tverdi **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju. 218 11 11-6

Od vseh avstrijskih škofov potrjeni in od vis. o. kr. ministerstva za uk in bogočastje pripuščenji slovenski

mali, srednji in veliki

katekizem ali krščanski nauk,

ki ga je založilo knezoškofjstvo ljubljansko, se dobiva pri knjigotržcih na drobno mali po 15 kr., srednji po 32 kr. in veliki po 40 kr.

Na debelo pa ga bo od 15. sept. 1899 dalje razprodajalo edino le knezoškofjstvo ljubljansko, ki je poskrbelo za to, da ne dobé le knjigotržci kolikor mogoče velikih ugodnosti, ampak da bo dajalo tudi gg. katehetom, ki bi katekizma več vkupaj naročili, na vsakih 10 iztisov po tri iztise namečka za ubožne učence.

Vsi iztisi katekizma, kar se jih bo od 15. septembra t. l. dalje razprodalo knjigotržcem, bodo imeli znotraj na platnicah prilepljen po en listič. Te lističe naj gg. katehetje od učencev nabirajo ter naj je svoj čas pošljejo knezoškofjstvu ljubljanskemu, katero jim bo poslalo za vsakih 10 takih listkov po en iztis dotičnega katekizma za ubožne učence zastonj. Plačati jim bo samo troške pošiljatve.

Natančnejša pojasnila gledé dobave v večjih množinah daje na željo gg. razprodajalcem knezo-škofjstvo ljubljansko.

V Ljubljani, dné 9. septembra 1899.

749 5

Izgubila

se je v nedeljo **lovska psica**, bela, z rujavimi lisami in s kratkim repom, ki sliši na ime „Dezi“. Kdor jo najde, naj jo proti **dobri nagradi** izroči v **Franca Jožefa ulicah št. 5** v parterju na desno. 767 2-1

Slovenci,

pristopajte k

„Naši straži“!

Št. 1395.

Razpis službe.

755 3-2

Podpisano županstvo razpisuje

službo občinskega tajnika.

Letna plača 400 gld. in postranski zaslužki. Uradni jezik je slovenski, oziroma hrvaški, a zahteva se znanje nemškega, oziroma italijanskega jezika vsaj toliko, da se razume uradne spise v dotičnih jezikih.

Prošnje s spričevali je podati pri podpisnem **do 25. t. m.**

Županstvo občine Jelšane,

dné 12. septembra 1899.

Župan: **Hrabar l. r.**

Knjigarna

Kleinmayr-ja & Bamberg-a

v Ljubljani, na Kongresnem trgu 2

priporoča svojo 639 6-5

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširanih in v trdnih šolskih vezih po **znižanih cenah.**

Seznami uvedenih knjig se oddajajo **zastonj.**

Telefon št. 135.

Kupuje in prodaja vse zdalej zaznamovane **efekte in druge vrednostne listine** po dnevnem kurzu.

Pri dež. kot trg. sodišču protokollirana

„BANKA Maks Veršec“
v LJUBLJANI.

Poštni čekovni promet št. 847-533.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Sprejema **hranilne vloge** v tek. računu (Giro-konto), obresti od dné do dné po 4 1/2 %.

Poštno-hranilnične položnice so na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 18. septembra.

Skupni državni dolg v notah	100 gld.	—	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99	90	»
Avstrijska zlata renta 4%	117	90	»
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100	25	»
Ogerska zlata renta 4%	117	40	»
Ogerska krona renta 4%, 200	95	30	»
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	907	—	»
Kreditne delnice, 160 gld.	371	10	»
London vista	120	60	»
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58	95	»
20 mark	11	79	»
20 frankov (napoleonidor)	9	56 1/2	»
Italijanski bankovci	44	50	»
C. kr. cekini	5	69	»

Dné 18. septembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld.	25	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156	50	»
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195	50	»
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	100	25	»
Tisne srečke 4%, 100 gld.	140	—	»
Dunavske vravnave srečke 5%	128	50	»
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107	75	»
Posojilo goriškega mesta	112	—	»
4% kranjsko deželno posojilo	—	—	»
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97	—	»
Priporitetne obveznice državne železnice	215	25	»
» južne železnice 3%	169	10	»
» južne železnice 5%	118	—	»
» dolenskih železnic 4%	99	50	»

Kreditne srečke, 100 gld.	197 gld.	25	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165	—	»
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20	85	»
Rudolfove srečke, 10 gld.	29	—	»
Salmove srečke, 40 gld.	83	75	»
St. Genois srečke, 40 gld.	84	—	»
Waldsteinove srečke, 20 gld.	62	—	»
Ljubljanske srečke	23	20	»
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	150	50	»
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3220	—	»
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	499	—	»
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	72	25	»
Splošna avstrijska stavbinska družba	103	—	»
Montanska družba avstr. plan.	282	50	»
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	186	50	»
Papirnih rubljev 100	127	50	»

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri tvebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako tvebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
l. Wallzeila 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.